

Laatdienst: 3 mei 2009
Kapelkerk, Laat 80, Alkmaar
Voorganger: Yvonne Bos
Serie: Waardering
Thema: Delf mijn gezicht op

Het gaat vandaag over waardering.
Waardering is voor mij pokon voor mijn ziel.
Daar bloei ik van op, daar groei ik van. Daar word ik groter van.
Maar hoe groter ik word, hoe meer schaduw ik ook heb. En dat vind ik eng: van mijn schaduwkanten wil ik liever niet weten.
Ik ben bang dat ik dan afgewezen word, of, erger nog: niet gezien word, niet ben, niet besta.
Ik hou liever mijn aardige kanten voor.
Vroeger had ik het gevoel dat ik een flesje was met verschillende kanten, etiketten. En ik hield de op dat moment gewenste zijde voor: deze kant, of die, of die...
Het klopt ook wel: elk mens heeft verschillende rollen, 'gezichten', meer dan twee.
Ook ik herken dat: ik heb meerdere rollen, 'gezichten', in mijn werk, als grootmoeder, als partner.
Maar op de bodem van mijn ziel is een diep verlangen om echt gezien te worden, zoals ik ben.
Om wezenlijk gekend te zijn.
Met alles er op en er aan. Het hele pakket. Ook met mijn minder mooie kanten. Mijn schaduw.
Daar heb ik vertrouwen voor nodig.
Ik weet dat de woorden geloven en vertrouwen in het hebreuws hetzelfde zijn.
Ik geloof dat ik er helemaal mag zijn, als vrouw, als beelddraagster van God. Het hele flesje.

Neeltje Maria Min dichtte het zo:

Mijn moeder is mijn naam vergeten,
mijn kind weet nog niet hoe ik heet.
Hoe moet ik mij geborgen weten?

Noem mij, bevestig mijn bestaan,
laat mijn naam zijn als een keten.
Noem mij, noem mij, spreek mij aan,
o, noem mij bij mijn diepste naam.

Voor wie ik liefheb, wil ik heten.

...

Twee aan twee wordt u straks uitgenodigd om naar voren te komen. Met welk liedgedeelte voelt u zich op dat moment het meest verwant? Pak van die stapel een bloem of tak, geef die aan de ander, terwijl u van die andere persoon een bloem of tak ontvangt. Zet die in de bak. Ga dan in de kring staan. Kies, geef, neem, deel, zeg het met bloemen. Uiteindelijk gaat het om het hele gezicht, de hele bos, als het flesje van Annego.

Ik leid de verschillende opschriften in
Delf mijn gezicht op
Ontmasker mij
Maak mij mooi

Maak mij mooi
Mediteren is in, mantra's zijn hot en kunnen bovendien goud waard zijn.
Vaak lukt het ook weer niet. Te druk.
Maar in de drukste winkelstraat, in het drukste hoofd houdt deze stand: omdat je het waard bent.

Luister maar, kom maar mee in gedachten naar de grote stad Amsterdam. Overal geluiden van piepende trams, heipalen, verkeerslichtsignalen, getoeter. Dan ben je op de begane vloer van een groot warenhuis. De marmeren vloer glimt, voelt glad aan. Overal mensen, mannen, vrouwen, samen, alleen of met elkaar; dochters, zonen met moeders of omgekeerd met buggies, ouderen in nepleren jassen. Vroeger waren het bontjassen. Nu voel je weer tweed. In de lucht hangt een mengeling van conditioner en aftershave.

De mensen schuifelen tussen glazen vitrines met tafels vol flesjes en potjes. Jij ook. Het is er koel. Je opgezwollen ogen komen tot bedaren. Wat een verschil met vanmorgen in de rommelige slaapkamer. Ieder voor zich: wat vertelden jou je vingertoppen na het opstaan: die puisten, die bobbelige koortslip, toen je telde alle zeven tekenen van veroudering, of wat ook maar.

Wend je je tot het potje met de anti-allergene gouden lettertjes, kies je voor een groene lijn, uitgestald op stobalen met hier en daar een zogenaamd authentieke hooivork erin gestoken of ga je daar voor die strakke zwart met rood? Omdat je het waard bent zingt het in je. Je vergeet je ontslag, je vergeet je ziekte. En hup daar zit het potje design al in je handtas. Een succesvolle vrucht van je meditatie, je mantra: omdat je het waard bent. Alsjeblieft maak mij mooi.

Ontmasker me

Iedereen heeft waardering nodig. Vandaar die verschillende getuigenissen. Vandaar al die stickertjes. Vooral wanneer je mensen wil laten presteren kunnen complimentjes wonderen doen. Patiënten revalideren beter en gelukkiger als ze schouderklopjes krijgen.

Ook kan het zover komen dat alléén nog dat blij van waardering telt. Verdient is verdiend, maar dit nog een lintje, die exorbitante bonus?

Je bent gegroeid, een ander mens geworden door al die opbeurende prikkels in woorden en daden. Weg angst, onzekerheid, twijfel en aanvechting. Ben jij dat? Wie ben je? Heb je gezichten één, twee, meer dan twee? Minstens twee: alsjeblieft ontmasker me.

Delf mijn gezicht op

Delf mijn gezicht op. Gezicht. Wat voor gezicht? Profeten hebben gezichten en visioenen. Paulus vindt het een lelijk gezicht als een vrouw praat. Gezicht is aangezicht of gelaat. Dat kan stralen of bedekt zijn.

Waar is het gezicht gebleven.

In de gevangenschap. In de afzondering. In de eenzaamheid van het onbegrip. Na de afwijzing. Je hebt je ogen naar binnen gekeerd. Noch jezelf, noch iemand anders wil je, durf je onder ogen te komen. Het lukt niet, het gaat niet. Verkramp als je bent en met je kin op de borst.

Is er nergens een schop om te graven, vanzelf gaat het niet, om te zoeken als was het naar water van leven, om te zoeken naar jij die je bent, die zo hartstochtelijk verlangt dat je gezicht wordt omvat door twee dierbare handen. Alsjeblieft delf mijn gezicht op.

Bij welk van de opschriften voel je je op dit moment het meest thuis? Delf mijn gezicht op, ontmasker me of maak me mooi. Kies van de stapels een tak of bloem. Geef die aan elkaar en zet die voor elkaar in de bak.

Als we iets in de aanloop naar deze dienst en naar aanleiding van de verschillende getuigenissen hebben opgemerkt, dan is het wel, alleen kun je deze dingen niet. Binnenin je kan het uiteindelijk nog zo mooi en rijk zijn, als je dat niet kunt delen..., probeer het, op wat voor wijze ook, vooralsnog zeg het in het gebaar met de bloemen en met de kring.

Ik nodig nu Ineke en Annego uit om te beginnen. Teresa helpt u bij het samen maken van de bos.

...

Waardering

Toen ik jong was wilde ik, zolang ik me kan herinneren, lief en aardig zijn, eigenlijk beter gezegd: "lief en aardig gevonden worden".

De onderliggende motivatie was "zomin mogelijk problemen veroorzaken" in een gezin dat veel problemen kende.

Ik deed mij best, thuis en op school en, zoals het tegenwoordig heet, vertoonde een "hoog gehalte van sociaalwenselijk gedrag".

Jaren gingen voorbij en toen ik aan het studeren was, zei een van mijn medestudenten op een dag tegen mij: "Teresa, je hebt mij niets misdaan maar ik mag je niet". Het was als een emmer koud water op mijn hoofd. Haar woorden raakten mij diep en hebben mij aan het denken gezet.

Ik beseftte dat het een onmogelijke opgave was om het iedereen naar zijn zin te maken. Al deed ik mijn uiterste best, toch kon ik niet door iedereen aardig gevonden worden. Hoe pijnlijk deze boodschap ook was, het was tegelijkertijd een eye-opener.

Langzaam aan kwam de inzicht dat de waardering voor mij als persoon afhankelijk was van een ander -en dus niet waar- omdat de ander nou eenmaal anders is. Iedereen is anders, denkt verschillend en kent mij onvoldoende om een "waarde oordeel" te vellen.

Het was voor mij een keerpunt. Het hielp me om langzaam mezelf los te maken van sociaal wenselijk gedrag.

Wat ik ook deed, steeds minder vroeg ik me af: wat zouden anderen er van vinden...

Mijn zoektocht naar mijn eigen identiteit duurde voort.

12 jaar geleden, tijdens een pinkstervoettocht met het thema "Worden wie je bent", pratend en nadenkend met anderen kwam ik er opeens achter:

"ik mag er zijn zoals ik ben!"

Voor mij was het een ontdekking, het voelde als een openbaring...

Er viel zoveel van mij af..

Ik hoefde niet meer te voldoen aan verwachtingspatronen van anderen en eindelijk zag ik dat mijn perfectionisme meer kwaad dan goed voor mij betekende, want ik was nooit tevreden over mezelf. Het was een verademing om te weten dat ik gewoon, heel gewoon mocht zijn zoals ik was.

Niet meer en niet minder.

De waardering van anderen, hoe goed ook bedoeld, hoe fijn ook om te krijgen, werd steeds meer relatief ervaren.

Het kwartje viel toen ik enige tijd later een tekst van Franciscus las in de Vermaningen 19:

Gelukkig de mens
die zich niet beter vindt,
wanneer hij door de mensen geprezen en verheven wordt,
dan wanneer zij hem
waardeloos, eenvoudig en verachtelijk vinden,
want zoveel als een mens in de ogen van God is,
zoveel is de mens en meer niet.

Teresa van de Loo- Jaroszyk